

การวัดศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย The Export Potential of Thailand's Frozen Shrimps

ชัยพล บุญยพิมพ์¹ และ มาษะสิริ เชาวกุล²

^{1, 2} คณะบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร มหาวิทยาลัยนเรศวร

Chaiyapon Bunyapimpa¹ and Makasiri Chaowagul²

^{1, 2} Faculty of Business, Economics and Communications, Naresuan University

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือ การวัดศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย โดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย ด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (Constant Market Share Model: CMS) ใช้ข้อมูลจาก UN Comtrade โดยแบ่งช่วงเวลาที่ทำการศึกษาออกเป็น 5 ช่วง คือ ปี 2532-2538, ปี 2539-2546, ปี 2547-2551, ปี 2552-2557 และปี 2558 ตามเหตุการณ์ที่อาจส่งผลต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยในช่วงเวลาดังกล่าว

ผลการศึกษา ในแต่ละกลุ่มปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง โดยกลุ่มปัจจัยการแข่งขันเป็นส่วนสำคัญมากที่สุดต่อการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง เนื่องจากเป็นกลุ่มปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ โดยมีปัจจัยราคาส่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญ การเปลี่ยนแปลงทางด้านราคาส่งออกเกิดขึ้นจากอุตสาหกรรมการผลิตมีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินนโยบายภาครัฐ พบว่า มูลค่าเฉลี่ยของการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งลดลงในช่วงปี 2539-2546 เทียบกับ 2532-2538 เท่ากับ 28,011,523.20 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2547-2551 เทียบกับ 2539-2546 ลดลง 240,441,715.18 ดอลลาร์สหรัฐฯ แต่เพิ่มขึ้น 296,861,625.80 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 และกลับลดลง 665,481,035.00 ดอลลาร์สหรัฐฯ ในช่วงปี 2558 เทียบกับ 2552-2557 โดยมีกลุ่มปัจจัยจากการขยายตัวทางการค้ารวมของโลกส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งทุกช่วงเวลาที่ศึกษา ส่วนกลุ่มผลจากการส่งเสริมการส่งออกนั้นส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งทุกช่วงเวลาที่ทำการศึกษา สำหรับกลุ่มปัจจัยจากการกระจายตลาด และผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริงส่งผลกระทบต่อสองช่วงแรก และช่วงท้าย แต่ส่งผลกระทบต่อในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551

คำสำคัญ: 1) การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง 2) ความสามารถในการแข่งขัน 3) แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่

Abstract

The objective of this study was to measure the export potential for frozen shrimps from Thailand by analyzing changes in its export value. The analyses were conducted using the Constant Market Share Model. The data used were from the UN Comtrade Database in the following 5 study periods: 1989-1995, 1996-2003, 2004-2008, 2009-2014 and 2015. These periods correlate with events which could have affected shrimp exports from Thailand.

The results of the study in all factors that had an impact on the potential of exports revealed that, pure competition effect played the most significant role for frozen shrimps. The main reason was that it was a controllable factor and the export price factor was its major element. Apparently, the change in export price depended on the ability of resource management and the governments' public policies. The average value of frozen shrimp exports decreased by US\$ 28,011,523 when the periods of 1989-1995 and 1996-2003 were compared. This value also decreased by US\$ 240,441,715 when the periods of 1996-2003 and 2004-2008 were compared. However, this value increased by US\$ 296,861,625 when the periods of 2004-2008 and 2009-2014 were compared but decreased again by US\$ 665,481,035 when the period of 2009-2014 was compared to 2015. A growth in world trade had a positive effect on the export values of frozen shrimps in every period studied. On the other hand, factors explaining an interaction effect had a negative effect on the export values of frozen shrimps in every period studied. Factors explaining effects from market distribution and pure competition had negative effects in the first two periods but had a positive effect in the third period studied.

Keyword: 1) Frozen Shrimps Export 2) Competitiveness 3) Constant Market Share

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาเศรษฐศาสตร์ (Master student, Department of Economics) Email: chaiyapon_bb@yahoo.com

² รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาเศรษฐศาสตร์ (Associate Professor, Department of Economics) Email: makasiric@nu.ac.th

บทนำ (Introduction)

ในช่วงปี 2532-2558 การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งของไทยไปยังตลาดโลก มีปริมาณเฉลี่ย 145.64 ล้านตัน/ปี มูลค่าเฉลี่ย 1,209.20 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ/ปี (ตาราง 1) จะเห็นได้ว่าความต้องการกุ้งแช่เย็นแช้งในตลาดโลกมีความต้องการมาก เพื่อสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ประเทศไทยต้องมีวัตถุดิบในการแปรรูปเพื่อการส่งออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเนื้อที่เพาะเลี้ยงกุ้งทะเลส่วนใหญ่ของไทยอยู่ในเขตประมง 2 ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สมุทรปราการ กรุงเทพมหานคร สมุทรสาคร สมุทรสงคราม และเพชรบุรี ในปี 2542-2555 มีเนื้อที่เพาะเลี้ยงถึงปีละ 157,551.93 ไร่ เป็นแหล่งวัตถุดิบที่สำคัญต่ออุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออกไปยังตลาดส่งออกที่สำคัญ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป โดยการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งไปยังสหรัฐอเมริกา มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกถึงปีละ 58.63 ล้านตัน และ 472.81 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 1) ตามลำดับ

ช่วงเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งของไทย คือ ไทยเข้าร่วมกับองค์การการค้าโลก (WTO) ในช่วงปี 2532-2538 ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนที่สำคัญต่อการค้าระหว่างประเทศอย่างมาก อาทิ ไทยได้รับสิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไป (Generalized System of Preferences: GSP) จากร้อยละ 12 เหลือเพียงร้อยละ 4.2 ซึ่งส่งผลต่อต้นทุนในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งอย่างมาก นอกจากนี้การเกิดวิกฤติเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศ ทำให้มูลค่าและปริมาณการส่งออกเกิดการเปลี่ยนแปลง อาทิ ในช่วงปี 2539-2546 ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้งของไทย ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าตั้งแต่ปี 2541-2549 ทำให้ราคาส่งออกกุ้งลดลง ส่งผลให้ปริมาณเพิ่มขึ้น แต่กลับมีมูลค่าการส่งออกที่ลดลง มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งเฉลี่ย 128.76 ล้านตัน/ปี และ 1,256.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ/ปี (ตาราง 1) ตามลำดับ รัฐบาลจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนด้วยการกำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาผลิตภัณฑ์กุ้งของไทย

ในช่วงปี 2547-2551 พร้อมกับการวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้ง เพื่อเป็นการเสริมโครงสร้างพื้นฐานการเพาะเลี้ยง รวมถึงต้นทุนการผลิต ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการแข่งขันการส่งออกในอนาคต รวมถึงรัฐบาลมีการดำเนินนโยบายต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งอย่างมาก เช่น โครงสร้างด้านราคาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ช่วงปี 2546-2552 เนื่องจากเกษตรกรเพาะเลี้ยงกุ้งส่วนใหญ่ปรับตัวโดยการเลี้ยงกุ้งขาวแทนกุ้งกุลาดำ แต่จีนมีการขยายการเลี้ยงกุ้งขาวจำนวนมาก และราคาถูกกว่าไทย ทำให้ราคาส่งออกลดลง โดยส่งผลให้ปริมาณเพิ่มขึ้นมาก แต่มูลค่ากลับลดลง ทำให้มีปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งเฉลี่ย 158.20 ล้านตัน/ปี และ 1,016.04 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ/ปี (ตาราง 1) ตามลำดับ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับอุตสาหกรรมส่งออกกุ้งนี้ทำให้ รัฐบาลเร่งดำเนินยุทธศาสตร์แห่งการพัฒนาอุตสาหกรรมกุ้งแบบครบวงจรของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2552-2556 ทำให้มีมูลค่าและปริมาณส่งออกกุ้งแช่สดแช้งเพิ่มขึ้นเฉลี่ยถึง 1,312.90 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ/ปี และ 162.66 ล้านตัน/ปี (ตาราง 1) ตามลำดับ

การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งเป็นอุตสาหกรรมแปรรูปชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ แต่ในปี 2558 ประเทศไทยถูกตัดสิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไปจากสหภาพยุโรป การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งของไทยกลับมีมูลค่าการส่งออกลดลงเหลือเพียง 647.42 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ จากที่สามารถสร้างมูลค่าสูงถึง 1,973.77 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี 2538 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช้งลดลง ไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงจำเป็นต้องศึกษาถึงแนวทางในการวางนโยบายที่กำหนดไว้เดิม ถูกหรือผิดทิศทาง และควรแก้ไขหรือปรับปรุงอย่างไร เพื่อเป็นการยกระดับความสามารถในการส่งออกให้เพิ่มมากขึ้นต่อการเปลี่ยนแปลง โดยส่งเสริมให้เกิดแรงผลักดันในการแข่งขันทั้งระดับในประเทศและต่างประเทศ

ตาราง 1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของไทยไปยังประเทศต่าง ๆ

(มูลค่า หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ, ปริมาณ หน่วย : ล้านตัน)

ประเทศ		2532-2538	2539-2546	2547-2551	2552-2557	2558	เฉลี่ย
สหรัฐฯ	มูลค่า	364.80	513.25	527.12	535.60	257.02	472.81
	ปริมาณ	34.45	52.53	84.27	65.00	29.00	58.63
ญี่ปุ่น	มูลค่า	576.33	311.20	190.36	290.31	127.98	346.13
	ปริมาณ	53.04	25.73	23.73	30.70	12.44	35.11
แคนาดา	มูลค่า	29.38	47.36	62.19	80.55	41.60	52.61
	ปริมาณ	2.73	4.84	10.15	9.59	4.24	6.43
สิงคโปร์	มูลค่า	42.98	71.97	4.76	6.13	4.32	34.87
	ปริมาณ	4.20	7.90	0.95	0.95	0.64	4.26
ออสเตรเลีย	มูลค่า	27.65	42.90	28.71	34.06	27.38	33.78
	ปริมาณ	2.76	4.41	4.80	3.99	2.81	4.02
สหราชอาณาจักร	มูลค่า	20.79	16.49	16.91	64.47	23.49	28.60
	ปริมาณ	2.47	1.77	2.09	6.53	1.96	2.89
ฝรั่งเศส	มูลค่า	35.22	23.62	8.78	21.77	1.46	22.65
	ปริมาณ	4.05	2.66	1.60	2.71	0.14	2.97
สเปน	มูลค่า	11.39	3.63	8.93	31.08	0.21	12.60
	ปริมาณ	1.66	0.54	1.68	6.03	0.02	2.35
อิตาลี	มูลค่า	21.83	6.78	4.77	7.17	0.24	10.15
	ปริมาณ	2.88	1.19	0.78	1.03	0.03	1.64
เยอรมนี	มูลค่า	24.44	12.91	12.58	29.71	7.00	19.35
	ปริมาณ	2.16	1.19	1.73	3.32	0.65	1.99
อื่นๆ	มูลค่า	129.69	206.36	150.93	212.07	156.73	175.65
	ปริมาณ	15.96	25.99	26.43	32.81	18.20	25.35
โลก	มูลค่า	1,284.49	1,256.48	1,016.04	1,312.90	647.42	1,209.20
	ปริมาณ	126.37	128.76	158.20	162.66	70.14	145.64

ที่มา : United Nations Commodity Trade Statistics Database (n.d.)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

การวัดศักยภาพในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของประเทศไทย โดยวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการส่งออกของกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของประเทศไทย ด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (Constant Market Share Model: CMS)

ขอบเขตของงานวิจัย (Scope of study)

กึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยใช้มาตรฐานของ Standard International Trade Classification, Rev.3: SITC Rev.3 คือ

กุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง (Shrimps and Prawns, Frozen) 0306.130 ซึ่งประกอบด้วย กุ้งกุลาดำแช่เย็นจนแข็ง (Giant Black Tiger Prawn, Frozen) กุ้งก้ามกรามแช่เย็นจนแข็ง (Giant Freshwater Prawn, Frozen) กุ้งขาว หรือ กุ้งแวนนาไมแช่เย็นจนแข็ง (White Leg Shrimp, Frozen) กุ้งแช่บ๊วยแช่เย็นจนแข็ง (Banana Shrimp, Frozen) กุ้งอื่น ๆ แช่เย็นจนแข็ง (Other, Frozen)

การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ถึงการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออก ดังนั้นจึงทำการเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง โดยทำการเปรียบเทียบ

ในแต่ละปี และทำการเปรียบเทียบช่วงต่อช่วงเหตุการณ์ 5 ช่วงเวลา โดยเปรียบเทียบช่วงเวลาต่อช่วงเวลา ดังนี้
ช่วงเวลา 1 ปี 2532-2538 (ไทยเข้าร่วมการเจรจาการค้าระหว่างประเทศโดยทำข้อตกลงกับ WTO)

ช่วงเวลา 2 ปี 2539-2546 (ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ)

ช่วงเวลา 3 ปี 2547-2551 (เป็นช่วงเวลาที่รัฐบาลมีการดำเนินนโยบายต่อการส่งออกกันอย่างมากมาย เช่น โครงสร้างด้านราคาอย่างต่อเนื่อง)

ช่วงเวลา 4 ปี 2552-2557 (เป็นช่วงที่ได้รับผลจากยุทธศาสตร์กึ่งไทยฉบับที่ 1 และได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์กึ่งไทยฉบับที่ 2)

ช่วงเวลา 5 ปี 2558 (ประเทศไทยถูกตัดสิทธิประโยชน์จากโครงการ GSP จากสหภาพยุโรป)

สำหรับประเทศผู้นำเข้าสำคัญของกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทยที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ คือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น แคนาดา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส สเปน อิตาลี และเยอรมนี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Related Literature) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสามารถในการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็ง พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

Vaiyarabud (2000, pp. 62-76) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทยในตลาดที่สำคัญ” โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ โดยการวิเคราะห์ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงปี 2530-2537 และช่วงปี 2538-2541 โดยใช้ช่วงปี 2525-2529 เป็นปีฐาน ตลาดที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป ผลการศึกษาพบว่า ไทยได้เปรียบคู่แข่งเพียงปัจจัยของการขยายตัวของการส่งออกของโลก แต่เสียเปรียบคู่แข่ง 3 ปัจจัย คือ การกระจายตลาด การแข่งขัน และการส่งเสริมการส่งออกให้กับเอกวาดอร์

Ngensiam (2004, pp. 74-83) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏและส่วนแบ่งตลาดคงที่: กรณีศึกษา กึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งจากผลกระทบจากปัญหาสารตกค้าง”

โดยการวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ โดยขอบเขตการวิเคราะห์ ช่วง 3 เวลา คือ ปี 2535-2539, 2540-2544 และ 2544-2545 ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น และอื่น ๆ ผลการศึกษา พบว่า การวิเคราะห์ส่วนแบ่งตลาดคงที่ ในช่วงปี 2535-2539 เปรียบเทียบกับ ปี 2540-2544 มูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยมีการเปลี่ยนแปลงลดลง 301.633 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นผลมาจาก ผลจากการขยายตัวของ การส่งออกทั้งหมดของโลกเพิ่มขึ้น ผลจากการกระจายตลาดเพิ่มขึ้น ผลจากการแข่งขันลดลง ผลจากการส่งออกถูกทางหรือผิดทางลดลง ในช่วงปี 2540-2544 เปรียบเทียบกับ ปี 2544-2545 มูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยมีการเปลี่ยนแปลงลดลง 371.147 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ผลจากการขยายตัวของ การส่งออกทั้งหมดของโลกลดลง ผลจากการกระจายตลาดลดลง ผลจากการแข่งขันลดลง ผลจากการส่งออกถูกทางหรือผิดทางเพิ่มขึ้น

Prakobkij (2007, pp. 123-174) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งและกึ่งแปรรูปของประเทศไทย” โดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ โดยขอบเขตการวิเคราะห์ ช่วง 3 เวลา คือ ปี 2537-2539, 2541-2543 และ 2544-2548 ตลาดส่งออกที่สำคัญ คือ สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น ผลการศึกษา พบว่า อัตราการขยายตัวของ การส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งรวมของโลกลดลงทั้ง 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงปี 2541-2543 และ 2544-2548 ขณะที่ กึ่งแปรรูปเพิ่มขึ้นทั้ง 2 ช่วงเวลา โดยในช่วงเวลาปี 2544-2548 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งและกึ่งแปรรูปทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นลดลงจากปัจจัยด้านการแข่งขันที่ลดลงเป็นสำคัญ ขณะที่ประเทศคู่แข่งส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกึ่งสดแช่เย็นแช่แข็งและกึ่งแปรรูปทั้งในตลาดสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ในช่วงเวลาเดียวกันเพิ่มขึ้นจากปัจจัยด้านการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดเป็นสำคัญ ได้แก่ ประเทศอินเดีย อินโดนีเซีย จีน และเวียดนาม ยกเว้นการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกกึ่งแปรรูปในตลาดสหรัฐอเมริกาของประเทศเอกวาดอร์และแคนาดา

ตาราง 2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดความสามารถในการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง

ชื่อผู้แต่ง (ปี)	ช่วงเวลาที่ทำการศึกษา	ปัจจัยที่ส่งผลทางบวก	ปัจจัยที่ส่งผลทางลบ
Vaiyarabud (2000, pp. 62-76)	ช่วงปี 2530-2537 และ ช่วงปี 2538-2541 โดยใช้ช่วงปี 2525-2529 เป็นปีฐาน	กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัว ทางการค้ารวมของโลก ผลจากการแข่งขันอย่าง แท้จริง และผลจากการ ส่งเสริมการส่งออก	ผลจากการกระจายตลาด
Ngensiam (2004, pp. 74-83)	ช่วงปี 2535-2539 ช่วงปี 2540-2544 และช่วงปี 2544-2545	- ในช่วงปี 2535-2539 เทียบกับ ช่วงปี 2540- 2544 ได้แก่ กลุ่มปัจจัย จากการขยายตัวทางการค้า รวมของโลก ผลจากการ กระจายตลาด - ในช่วงปี 2540-2544 และ ช่วงปี 2544-2545 ได้แก่ ผลจากการส่งเสริมการ ส่งออก	- ในช่วงปี 2535-2539 เทียบกับ ช่วงปี 2540- 2544 ได้แก่ ผลจากการ แข่งขันอย่างแท้จริง และ ผลจากการส่งเสริมการ ส่งออก - ในช่วงปี 2540-2544 และ ช่วงปี 2544-2545 ได้แก่ กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัว ทางการค้ารวมของโลก ผลจากการกระจายตลาด และผลจากการแข่งขัน อย่างแท้จริง
Prakobkij (2007, pp. 123-174)	ช่วงปี 2537-2539 ช่วงปี 2541-2543 และช่วงปี 2544-2548	ตลาดสหรัฐอเมริกา - การกระจายตลาด ตลาดญี่ปุ่น - การส่งเสริมการส่งออก	ตลาดสหรัฐอเมริกา - การขยายตัวของการ ส่งออกของโลก การแข่งขัน การส่งออก และการส่งเสริม การส่งออก ตลาดญี่ปุ่น - การขยายตัวของการ ส่งออกของโลก การ กระจายตลาด และการ แข่งขันการส่งออก

สรุปปัจจัยสำคัญ คือผลจากการแข่งขัน และ
ผลการกระจายตลาด ซึ่งเกิดจากปัจจัยทางด้านการ
ผลิต อาทิ การควบคุมมาตรฐานสินค้าการผลิตให้มี
ความสะอาดและปลอดภัยตามเกณฑ์ประเทศคู่ค้า
ประเทศคู่แข่งมีค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าไทย ด้านการ
ส่งออก อาทิ กำหนดอัตราภาษีนำเข้าวัตถุดิบในอัตราต่ำ
แต่คู่แข่งไม่เก็บภาษีนำเข้าวัตถุดิบ ทั้งหมดที่กล่าวมานี้
ส่งผลต่อต้นทุนการผลิตเพื่อการส่งออก เป็นปัจจัยหลัก
ต่อการแข่งขันกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของไทย

วิธีดำเนินการ (Methods)

1. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลทุติยภูมิ
(Secondary Data) ตั้งแต่ปี 2532-2558 โดยข้อมูล
ที่ใช้ในการคำนวณ ได้แก่ มูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็น
จนแข็งของประเทศไทย มูลค่าการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็น
จนแข็งจากประเทศนำเข้าที่สำคัญของประเทศไทย
มูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งที่เป็นคู่แข่ง
สำคัญของประเทศไทย มูลค่าการส่งออกสินค้าหรือ
ภาคการประมงของประเทศไทยและคู่แข่งสำคัญ
มูลค่าการค้ากุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของทั้งโลก มูลค่า

การค้าสินค้าของโลก ซึ่งรวบรวมจากฐานข้อมูลทางสถิติของ UN Comtrade (United Nations Commodity Trade Statistics Database)

2. แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกึ่งสแตชันแนรชันซึ่งโดยการวิเคราะห์ด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ (CMS)

แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่ตามหลักการวิเคราะห์ของ Leamer and Stern (1970, pp. 171-179) กล่าวว่าการศึกษาถึงผลของการเปลี่ยนแปลงการส่งออกของประเทศใดประเทศหนึ่งเมื่อสมมติว่าประเทศดังกล่าวสามารถรักษาสัดส่วนแบ่งการตลาด (Market Share) ในตลาดโลกในตลาดประเทศต่าง ๆ และในตลาดสินค้าต่าง ๆ เอาไว้ได้เท่าเดิม ดังนั้นแบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่สามารถแสดงให้เห็นได้ว่าจากผลของการเปลี่ยนแปลงการส่งออกสินค้าชนิดต่าง ๆ นั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากเหตุปัจจัยใด และปัจจัยดังกล่าวมีขนาดของความสัมพันธ์ค่าเท่าใด

แบบจำลองส่วนแบ่งการตลาดคงที่มีหลักการวิเคราะห์ คือการพิจารณาถึงผลของการส่งออกของประเทศใดประเทศหนึ่ง เมื่อสมมติว่าประเทศดังกล่าวสามารถรักษาสัดส่วนแบ่งการตลาดในตลาดโลกไว้ได้เท่าเดิม ความแตกต่างระหว่างขนาดของการขยายตัวของการส่งออกที่เป็นจริงกับขนาดของการส่งออกในกรณีที่ส่วนแบ่งตลาดของประเทศในตลาดที่กำหนดให้คงที่สามารถแยกได้ว่าเป็นผลเนื่องมาจากการแข่งขันผลจากส่วนประกอบของสินค้าหรือผลจากการกระจายตลาด (Thongpakde, Sirisathien and Na Ayuthaya, 1999, pp. 26-30) โดยมีวิธีการแยกองค์ประกอบของการขยายตัวการส่งออกดังนี้

ส่วนแบ่งตลาดของประเทศผู้ส่งออก คือ

$$S = \frac{q}{Q} \quad \text{.....(1)}$$

โดยกำหนดให้

Q คือ การส่งออกหรือการค้าของโลกทั้งหมด

q คือ มูลค่าการส่งออกของประเทศที่พิจารณา

S คือ ส่วนแบ่งตลาดส่งออกของประเทศที่พิจารณา

จาก (1) หา Total Differential ได้ เป็นการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงการส่งออก

$$dq = SdQ + QdS \quad \text{.....(2)}$$

สมการ (2) อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงการส่งออกของประเทศหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนแรก ได้แก่การเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์โลก (dQ) โดยกำหนดให้ส่วนแบ่งตลาดของประเทศที่กำลังพิจารณาในการส่งออกมีค่าคงที่ (S) อาจเรียกปัจจัยนี้ว่าผลจากการขยายตัวส่งออกรวมของโลก (World Growth Effect) ส่วนที่สองได้แก่การเปลี่ยนแปลงในสัดส่วนการส่งออกของประเทศที่พิจารณา (dS) ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าความต้องการหรืออุปสงค์รวมของโลกต่อสินค้าที่พิจารณามีมูลค่าคงที่ (Q) เรียกผลนี้ว่าผลทางด้านการแข่งขัน (Competitive or Share Effect) เพราะการขยายตัวของส่งออกเกิดจากการที่ส่วนแบ่งตลาดของประเทศที่ศึกษามีค่าเปลี่ยนแปลงไป

จากสมการ (2) สามารถเขียนได้เป็น

$$\Delta q_i = S_i dQ + Q dS_i \quad \text{.....(3)}$$

โดยกำหนดให้

i คือ ประเทศส่งออก

Δ คือ การเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่อยู่หลังเครื่องหมาย

การวิเคราะห์นี้ เรียกว่าการวิเคราะห์แบบขั้นเดียวของแบบจำลอง CMS ซึ่งแบ่งการขยายตัวของการส่งออกของประเทศ i เป็นผลมาจากการขยายตัวของการส่งออกรวมของโลกและส่วนที่เหลือ (Residual) เป็นผลมาจากการแข่งขัน

ในการวิเคราะห์ขั้นต่อไป สามารถแยกผลของการขยายตัวของการส่งออกที่เกิดจากการมีสินค้าที่มีการขยายตัวสูงแสดงว่าประเทศที่กำลังพิจารณาอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบในการแข่งขัน กำหนดให้ k เป็นชนิดของสินค้า

จากสมการ (3) สามารถเขียนได้ดังนี้

$$\Delta q_{ik} = S_{ik} \Delta Q_k + Q_k \Delta S_{ik} \quad \text{.....(4)}$$

ดังนั้นผลรวมของสินค้าทุกชนิดจะเป็น

$$\sum_k \Delta q_{ik} = \Delta q_i \equiv \sum_k S_{ik} \Delta Q_k + \sum_k Q_k \Delta S_{ik} \dots (5)$$

และสามารถขยายได้เป็น

$$\Delta q_i = S_i \Delta Q + \left(\sum_k S_{ik} \Delta Q_k - S_i \Delta Q \right) + \sum_k Q_k \Delta S_{ik} \dots (6)$$

จากสมการ (6) เรียกว่า การวิเคราะห์แบบสองชั้น (Two Level Analysis) ของแบบจำลอง CMS โดยการขยายตัวการส่งออกของประเทศ i เป็นผลจากการขยายตัวของการส่งออกรวมของโลก ($S_i \Delta Q$) และผลจากส่วนประกอบของสินค้าส่งออกของประเทศ i ($\sum_k S_{ik} \Delta Q_k - S_i \Delta Q$) และผลเนื่องมาจากการแข่งขัน ($\sum_k Q_k \Delta S_{ik}$)

นอกจากนี้ การส่งออกไปยังประเทศต่าง ๆ ที่มีอัตราการขยายตัวแตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อการขยายตัวของการส่งออกรวมของประเทศ i ด้วยเหตุนี้จึงควรรวมปัจจัยด้วยการกระจายตลาดเข้ามาพิจารณาในสมการด้วย โดยพิจารณาทั้งสินค้า k และตลาด j ดังนั้น

จากสมการ (4) สามารถเขียนเป็นสมการได้ ดังนี้

$$\Delta q_{ijk} = S_{ijk} \Delta Q_{jk} + Q_{jk} \Delta S_{ijk} \dots (7)$$

จากสมการ (7) สามารถแสดงผลรวมหรือการส่งออกรวมที่เปลี่ยนแปลงของประเทศ i ได้เป็น

$$\begin{aligned} \Delta q_i &= \sum_j \sum_k S_{ijk} \Delta Q_{jk} + \sum_j \sum_k Q_{jk} \Delta S_{ijk} \\ \Delta q_i &= S_i \Delta Q + \left(\sum_k S_{ik} \Delta Q_k - S_i \Delta Q \right) \\ &+ \left(\sum_j \sum_k S_{ijk} \Delta Q_{jk} - \sum_k S_{ik} \Delta Q_k \right) \\ &+ \sum_j \sum_k Q_{jk} \Delta S_{ijk} \dots (8) \end{aligned}$$

สมการที่ (8) เรียกว่าการวิเคราะห์แบบสามชั้น (Tree Level Analysis) ซึ่งมีเทอมใหม่เพิ่มเข้ามาคือ ผลจากการกระจายตลาด ซึ่งอาจจะอธิบายได้เช่นเดียวกันกับผลจากส่วนประกอบของสินค้าส่งออก

ในการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องทำการเปรียบเทียบการส่งออกของ 2 ช่วงเวลา ซึ่งเรียกว่า

ปีฐานและปีสุดท้าย ในการคำนวณส่วนแบ่งตลาดส่งออกและการส่งออกทั้งหมดของโลกตามสูตรข้างต้น จึงมีทางเลือกของการคำนวณว่าจะใช้ข้อมูลปีฐานหรือปีสุดท้ายถ้าใช้โครงสร้างส่วนแบ่งตลาดส่งออกในปีฐาน (S^0) และใช้การส่งออกทั้งหมดของโลกในปีสุดท้าย (Q^1) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$dq^I = S^0 dQ + Q^1 dS \dots (8.1)$$

หรืออาจใช้โครงสร้างส่วนแบ่งตลาดในปีสุดท้าย (S^1) และใช้ปีฐานเป็นการส่งออกทั้งหมดของโลก (Q^1) ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$dq^{II} = S^1 dQ + Q^0 dS \dots (8.2)$$

ถ้ากำหนดให้ $S^1 = S^0 + dS$ จะได้

$$dq^{II} = (S^0 + dS) dQ + Q^0 dS$$

ดังนั้น ถ้าการส่งออกทั้งหมดของโลกและโครงสร้างส่วนแบ่งตลาดประเทศส่งออกเป็นปีฐานทั้งคู่ จะได้ว่า

$$dq^{II} = S^0 dQ + Q^0 dS + dS dQ \dots (8.3)$$

ถ้าใช้วิธีการที่สามในการเลือกปีฐานและปีสุดท้าย นั่นคือใช้ทั้งโครงสร้างส่วนแบ่งตลาดส่งออกและการส่งออกรวมเป็นปีฐาน ในแบบจำลอง CMS สมการ (8) อาจจะมีเทอมเพิ่มขึ้น และสามารถเขียนได้เป็นสมการที่ (9) ดังนี้

$$\begin{aligned} \Delta q_i &= S_i^0 \Delta Q + \left(\sum S_{ij}^0 \Delta Q_j - S_i^0 \Delta Q \right) \\ &+ \left(\sum_j S_{ij}^0 \Delta Q_j - \sum S_i^0 \Delta Q \right) \\ &+ \sum_j Q_j^0 \Delta S_{ij} + \sum_j \Delta Q_j \Delta S_{ij} \dots (9) \end{aligned}$$

สมการ (9) เรียกว่าการวิเคราะห์แบบสี่ชั้น (Four Level Analysis) ซึ่งการส่งออกของประเทศ i ที่เปลี่ยนแปลงไปจากปีฐานถึงปีสุดท้าย (Δq_i)

จากแบบจำลอง CMS ที่นำมาประยุกต์ใช้ ผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น

1. กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัวทางการค้ารวมของโลก (World Growth Effect: WGE) คือ ($S_i^0 \Delta Q$)

เป็นการแสดงถึงแนวโน้มการค้าของโลก ซึ่งวัดได้โดยการขยายตัวของ การส่งออกรวมของโลก ความต้องการของโลกเพิ่มสูงขึ้น แสดงว่า ส่งออกได้มากขึ้น เนื่องจากตลาดโลกมีความต้องการสินค้าส่งออกต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยมีส่วนแบ่งการส่งออกในตลาดโลกยังคงเดิม

2. ผลจากการกระจายตลาด (Market Distribution Effect: MDE) คือ $\left(\sum_j S_{ij}^0 \Delta Q_j - \sum_j S_{ij}^1 \Delta Q_j\right)$ แสดงถึงการขยายตัวของ การส่งออก ที่อธิบายโดยความแตกต่างของทิศทางการส่งออกหรือการกระจายตลาด โดยชี้ให้เห็นว่า ประเทศส่งออกส่งสินค้าแต่ละชนิด ส่วนใหญ่ไปยังประเทศที่มีการขยายตัวของตลาดสูงหรือต่ำ ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการส่งออกทั้งหมดของประเทศ ผลจากการกระจายตลาดจะมีค่าเป็นบวก ถ้าประเทศ i ส่งออกสินค้าของตนส่วนใหญ่ไปยังตลาดที่มีอัตราการขยายตัวสูง และจะเป็นลบถ้าส่งออกสินค้าไปยังตลาดที่มีอัตราการขยายตัวต่ำ

3. ผลจากการแข่งขันผลของการส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากความสามารถในการแข่งขัน

3.1 ผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริง (Pure Competitiveness or Share Effect: CE) คือ $\left(\sum_j Q_{ij}^0 \Delta S_{ij}\right)$ เป็นการขยายตัวของ การส่งออกจากการที่ส่วนแบ่งตลาดเพิ่ม โดยกำหนดให้ปริมาณการค้าของประเทศนั้นมีค่าคงที่ พจน์นี้จะมีความบวกถ้าหากส่วนแบ่งตลาดประเทศที่กำลังพิจารณาเพิ่มและเป็นลบถ้าส่วนแบ่งตลาดประเทศไทยลดลง

3.2 ผลจากการส่งเสริมการส่งออก (Interaction Effect: IE) คือ $\left(\sum_j \Delta Q_j \Delta S_{ij}\right)$ เป็นผลเนื่องมาจากการปรับการส่งออกถูกหรือผิดทิศทาง โดยพิจารณาทั้งการเปลี่ยนแปลงส่วนแบ่งตลาดและการเปลี่ยนแปลงปริมาณการค้าของประเทศผู้นำเข้า พจน์นี้เป็นบวกแสดงว่าประเทศนั้น ขยายการส่งออกในตลาดที่มีการขยายตัว และหากเป็นไปในทิศทางตรงกันข้ามผลจะมีค่าเป็นลบ ถ้าประเทศผู้ส่งออกอาจใช้ความพยายามขยายการส่งออกในตลาดที่หดตัวหรือสูญเสียส่วนแบ่งตลาดในตลาดที่ขยายตัว เป็นการพิจารณาว่า ประเทศที่กำลังพิจารณาได้ปรับการส่งออกไปยังตลาดที่มีศักยภาพการขยายตัวหรือไม่

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ คือมูลค่าการส่งออกรายสินค้าที่พิจารณาของประเทศผู้ส่งออกแบ่งตามประเทศผู้นำเข้า มูลค่าการนำเข้าสินค้านั้น ๆ ของแต่ละประเทศผู้นำเข้า มูลค่าการส่งออกสินค้านั้น ๆ ของโลกและมูลค่าการส่งออกทุกสินค้าของโลก

การวัดศักยภาพในการแข่งขันการส่งออกสูงสุด แซ่เหียนจั้น ด้วยวิธีส่วนแบ่งการตลาดคงที่ จะสามารถแยกปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพการส่งออกสูงสุดแซ่เหียนจั้น 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ผลจากการขยายตัวทางการค้ารวมของการค้าโลก ผลจากการกระจายตลาด และผลจากการแข่งขันผลของการส่งออกที่เพิ่มขึ้นจากความสามารถในการแข่งขัน สามารถแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริง และผลจากการส่งเสริมการส่งออก ใช้คำย่อในการแสดงผลการศึกษา ดังนี้ 1. WGE แทนคำว่า World Growth Effect 2. MDE แทนคำว่า Market Distribution Effect 3.1 CE แทนคำว่า Pure Competitiveness or Share Effect 3.2 IE แทนคำว่า Interaction Effect

ผลการศึกษา (Results)

วิเคราะห์ผลกระทบเพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงการส่งออกสูงสุดแซ่เหียนจั้นแห่งของไทย โดยทำการเปรียบเทียบในแต่ละปี

1. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออก

มูลค่าการส่งออกสูงสุดแซ่เหียนจั้นแห่งของไทย มีทั้งการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นและลดลงช่วงปี 2532-2558 โดยมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2537 เทียบกับ 2536 เท่ากับ 449.97 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2553 เทียบกับ 2552 มีการเปลี่ยนแปลง เท่ากับ 319.81 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดในปี 2556 เทียบกับ 2555 ลดลงเท่ากับ 502.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2545 เทียบกับ 2544 ลดลงเท่ากับ 423.72 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ดังตาราง 3

ตาราง 3 ปัจจัยที่มีผลต่อการแข่งขันการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยรายปี

ปี	Factors				(หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ) Total Effect
	WGE	MDE	CE	IE	
2533 เทียบกับ 2532	47.14	-3.33	124.29	12.01	180.10
2534 เทียบกับ 2533	70.61	-8.95	166.82	16.13	244.61
2535 เทียบกับ 2534	40.59	-19.30	181.58	-3.14	199.73
2536 เทียบกับ 2535	86.63	50.67	101.91	1.62	240.83
2537 เทียบกับ 2536	271.61	2.25	144.90	31.21	449.97
2538 เทียบกับ 2537	82.71	-34.89	10.77	-1.37	57.22
2539 เทียบกับ 2538	-115.46	6.91	-208.70	12.79	-304.45
2540 เทียบกับ 2539	8.09	12.12	-190.42	-12.13	-182.34
2541 เทียบกับ 2540	15.98	-25.09	-87.11	0.44	-95.78
2542 เทียบกับ 2541	-50.78	-0.56	-108.24	3.66	-155.92
2543 เทียบกับ 2542	190.80	-11.90	32.22	8.54	219.67
2544 เทียบกับ 2543	-96.44	-30.95	-133.84	4.29	-256.94
2545 เทียบกับ 2544	-90.10	-8.35	-350.30	25.03	-423.72
2546 เทียบกับ 2545	87.73	-25.26	17.10	-12.07	67.51
2547 เทียบกับ 2546	24.61	12.54	-75.85	-22.17	-60.87
2548 เทียบกับ 2547	5.05	-15.65	133.30	-0.15	122.54
2549 เทียบกับ 2548	82.32	-17.16	80.33	5.52	151.01
2550 เทียบกับ 2549	19.97	-0.96	11.61	-0.43	30.19
2551 เทียบกับ 2550	37.00	-17.00	153.34	-1.39	171.95
2552 เทียบกับ 2551	-112.22	19.26	190.26	-17.24	80.06
2553 เทียบกับ 2552	197.14	2.32	104.58	15.77	319.81
2554 เทียบกับ 2553	278.37	16.68	-240.10	-46.94	8.01
2555 เทียบกับ 2554	-96.92	1.56	-153.52	17.87	-231.01
2556 เทียบกับ 2555	181.86	-10.30	-600.48	-73.92	-502.84
2557 เทียบกับ 2556	204.60	-31.85	-211.52	-36.35	-75.12
2558 เทียบกับ 2557	-156.05	-13.65	-46.86	8.45	-208.11

ที่มา: United Nations Commodity Trade Statistics Database (n.d.)

2. กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัวทางการค้ารวมของโลก (WGE)

การเปลี่ยนแปลงการส่งออกเปรียบเทียบรายปีส่วนใหญ่เนื่องมาจากการขยายตัวทางการค้ารวมโดยทั่วไปของโลกของการค้าโลก ส่งผลทางบวกเป็นส่วนใหญ่ต่อการเปลี่ยนแปลงส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในช่วงเวลาที่ศึกษา แต่ก็มีคามผันผวนเป็นอย่างมากเนื่องจากเป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้

การเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 มีการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีในช่วงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2554 เทียบกับ 2553 เท่ากับ 278.37 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมาคือในปี 2537 เทียบกับ 2536 เท่ากับ 271.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดในปี 2558 เทียบกับ 2557 ลดลงเท่ากับ

156.05 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2539 เทียบกับ 2538 ลดลงเท่ากับ 115.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 3)

3. กลุ่มปัจจัยจากการกระจายตลาด (MDE)

การเปลี่ยนแปลงการส่งออกเปรียบเทียบรายปี ส่วนใหญ่ของกลุ่มปัจจัยจากการกระจายตลาดส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย จะเห็นได้ว่ากลุ่มปัจจัยดังกล่าวนี้ การเปลี่ยนแปลงการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย มีแนวโน้มที่ลดลง

การเปรียบเทียบมูลค่าการส่งออกรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 โดยการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งรายสำคัญ โดยการเปรียบเทียบรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 มีการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีในช่วงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มลดลง โดยมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2536 เทียบกับ 2535 เท่ากับ 50.67 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2552 เทียบกับ 2551 เท่ากับ 19.26 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดในปี 2538 เทียบกับ 2537 ลดลงเท่ากับ 34.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2557 เทียบกับ 2556 ลดลงเท่ากับ 31.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 3)

4. กลุ่มปัจจัยจากการแข่งขันผลของการส่งออกจากความสามารถในการแข่งขัน

4.1 ผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริง (CE)

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกเปรียบเทียบรายปีส่วนใหญ่ของผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริงส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย จะเห็นได้ว่ากลุ่มปัจจัยดังกล่าวนี้ การเปลี่ยนแปลงการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มที่ลดลง

การเปรียบเทียบรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 โดยการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นความสามารถในการแข่งขันกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศไทย โดยการเปรียบเทียบรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 มีการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีในช่วงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มลดลง โดยมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2552 เทียบกับ 2551 เท่ากับ 190.26 ล้านดอลลาร์

สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2535 เทียบกับ 2534 เท่ากับ 181.58 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดในปี 2556 เทียบกับ 2555 ลดลงเท่ากับ 600.48 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2545 เทียบกับ 2544 ลดลงเท่ากับ 350.30 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 3)

4.2 ผลจากการส่งเสริมการส่งออก (IE)

การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกเปรียบเทียบรายปีส่วนใหญ่ของผลจากการส่งเสริมการส่งออกส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย จะเห็นได้ว่ากลุ่มปัจจัยดังกล่าวนี้ การเปลี่ยนแปลงการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มที่ลดลง

การเปรียบเทียบรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 โดยการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีที่เกิดขึ้นสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงการส่งเสริมการส่งออกของไทย โดยการเปรียบเทียบรายปีตั้งแต่ปี 2532-2558 มีการเปลี่ยนแปลงการส่งออกแต่ละปีในช่วงดังกล่าวนี้มีแนวโน้มลดลง โดยมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดในปี 2537 เทียบกับ 2536 เท่ากับ 31.21 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2545 เทียบกับ 2544 เท่ากับ 25.03 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ และมูลค่าที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดในปี 2556 เทียบกับ 2555 ลดลงเท่ากับ 73.92 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ รองมา คือในปี 2554 เทียบกับ 2553 ลดลงเท่ากับ 46.94 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 3)

วิเคราะห์ผลกระทบเพื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย โดยทำการเปรียบเทียบช่วงต่อช่วงเหตุการณ์ที่กำหนด

1. ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกด้วยแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ พบว่ามูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยมีแนวโน้มลดลง จะเห็นได้ว่า ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งลดลง ยกเว้น ช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากมูลค่าถึง 296.86 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งอธิบายการเปลี่ยนแปลงได้ด้วยผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงปัจจัยที่มีผลต่อการแข่งขันการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

หน่วย : ล้านดอลลาร์สหรัฐ

Factors	2539-2546 เทียบกับ 2532-2538	2547-2551 เทียบกับ 2539-2546	2552-2557 เทียบกับ 2547-2551	2558 เทียบกับ 2552-2557
WGE	292.09	210.01	295.22	100.31
MDE	-59.62	-36.18	12.84	-40.54
CE	-242.24	-307.10	14.85	-692.01
IE	-18.25	-107.17	-26.05	-33.24
Total Effect	-28.01	-240.44	296.86	-665.48

ที่มา: United Nations Commodity Trade Statistics Database (n.d.)

2. กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัวทางการค้ารวมของโลก (WGE)

ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลในทิศทางเป็นบวกต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา จะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงเฉลี่ยในช่วงปี 2547-2551 เทียบกับ 2539-2546 เพิ่มขึ้นน้อยกว่าช่วงปีศึกษาก่อนเป็นผลมาจากการขยายตัวการนำเข้าของโลกเพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 16.71 แต่ปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 มีการเพิ่มขึ้นมากกว่าช่วงปีการศึกษาก่อนเป็นผลมาจากการขยายตัวการนำเข้าของโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างมากเท่ากับร้อยละ 29.06 และในปี 2558 เทียบกับ 2552-2557 เพิ่มขึ้นน้อยกว่าช่วงปีศึกษาก่อนเป็นผลมาจากการขยายตัวการนำเข้าของโลกที่เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 7.64 (ตาราง 5)

3. กลุ่มปัจจัยจากการกระจายตลาด

ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลในทิศทางเป็นลบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ยกเว้น ช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 ที่สามารถส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกเท่ากับ 12.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (ตาราง 4) เมื่อพิจารณาอัตราการขยายตัวการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของโลกในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-

2551 เท่ากับร้อยละ 29.06 (ตาราง 5) ส่วนประเทศผู้นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งรายใหญ่ของไทยส่วนใหญ่ มีอัตราการขยายตัวของ การนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง มากกว่าการขยายตัวการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของโลก ได้แก่ แคนาดา ร้อยละ 37.38 ออสเตรเลีย ร้อยละ 30.97 เยอรมนี ร้อยละ 93.05 (ตาราง 5) เป็นสาเหตุที่ทำให้การกระจายตลาดในปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 ส่งผลในทิศทางที่ดีต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยเมื่อเทียบกับช่วงเวลาปีอื่น ๆ เมื่อพิจารณาในภาพรวมของกลุ่มตลาดหลักที่นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทย การส่งออกส่วนใหญ่ยังคงเป็นกลุ่มประเทศเดิม ตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษา โดยประเทศไทยพยายามกระจายตลาดส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งให้มีปริมาณเพิ่มสูงขึ้น ด้วยเหตุที่กลุ่มประเทศคู่ค้าบางประเทศมีมูลค่านำเข้าอยู่ในระดับต่ำ เช่น เนเธอร์แลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ รัสเซีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อียิปต์ และแอฟริกาใต้ การนำเข้าในกลุ่มประเทศดังกล่าวไม่สามารถที่จะชดเชยกับการหดตัวของกลุ่มประเทศเดิมที่มีการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งจากไทยได้ ส่งผลให้การกระจายตลาดกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยส่วนใหญ่มีมูลค่าการส่งออกไปในทิศทางลบ

ตาราง 5 แสดงอัตราการขยายตัวการนำเข้ากุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของประเทศต่าง ๆ

หน่วย: ร้อยละ

ประเทศ	2539-2546 เทียบกับ 2532-2538	2547-2551 เทียบกับ 2539-2546	2552-2557 เทียบกับ 2547-2551	2558 เทียบกับ 2552-2557
สหรัฐอเมริกา	38.07	10.98	27.56	9.59
ญี่ปุ่น	-9.54	-25.81	8.28	-20.29
แคนาดา	68.85	-9.36	37.38	5.95
สิงคโปร์	-27.53	17.22	-17.49	20.69
ออสเตรเลีย	62.28	60.76	30.97	0.93
สหราชอาณาจักร	59.73	28.09	28.56	4.83
ฝรั่งเศส	34.25	40.24	23.04	-1.11
สเปน	40.75	61.26	-3.21	4.06
อิตาลี	32.96	67.17	14.02	-2.04
เยอรมนี	15.63	42.12	93.05	12.58
อื่น ๆ	63.85	66.59	64.12	25.09
โลก	22.74	16.71	29.06	7.64

ที่มา: United Nations Commodity Trade Statistics Database (n.d.)

4. กลุ่มปัจจัยจากการแข่งขันผลของการส่งออกจากความสามารถในการแข่งขัน

4.1 ผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริง

ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลในทิศทางเป็นลบต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ยกเว้น ในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับ 2547-2551 ส่งผลในทิศทางบวก 14.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ตาราง 4) ทำให้ทราบว่า มูลค่าการส่งออกอย่างแท้จริงนั้นมากกว่ามูลค่าการส่งออกที่เพียงพอในการรักษาส่วนแบ่งการตลาดไว้ได้ หรือแสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยได้ชิงส่วนแบ่งการตลาดจากผู้ส่งออกรายอื่น ๆ ได้ ส่งผลให้ความสามารถในการแข่งขันการส่งออกเพิ่มขึ้น จากราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของไทย การที่ผลของการแข่งขันเป็นบวกเนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของผู้ส่งออกรายสำคัญ ได้แก่ อินเดีย เอกวาดอร์ อินโดนีเซีย เวียดนาม จีน ราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของไทยสูงกว่าราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของคู่แข่งโดยประมาณ 1-2 ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน ยกเว้นประเทศอินโดนีเซียที่ประเทศไทยสามารถ

แข่งขันได้ แต่ยังมีราคาส่งออกเฉลี่ยสูงกว่าราคาส่งออกเฉลี่ยของโลก สาเหตุที่ทำให้ช่วงปีการศึกษาเป็นบวกเนื่องจาก ในปี 2552-2555 ประเทศไทยได้มีนโยบายในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กุ้ง โดยการเพิ่มศักยภาพพื้นที่เลี้ยงและพัฒนาสายพันธุ์ เพิ่มศักยภาพการเลี้ยง ผลิต และแปรรูปผลิตภัณฑ์กุ้งเป็นอาหารปลอดภัย เพิ่มมูลค่าสินค้าและสร้าง Brand เพิ่มศักยภาพการตลาด ผลักดันให้เกิดการจำหน่ายสินค้าที่มีการแปรรูปมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในช่วงปีการศึกษาอื่นราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของไทยสูงกว่าราคาส่งออกกุ้งแช่เย็นแช่แข็งเฉลี่ยของคู่แข่งโดยประมาณ 1-5 ดอลลาร์สหรัฐฯ/ตัน ทำให้ผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริงในช่วงปีอื่นส่งผลทางลบ

4.2 ผลจากการส่งเสริมการส่งออก

ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลในทิศทางเป็นลบตลอดช่วงเวลาที่ทำการศึกษาต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย เนื่องจากการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไม่สอดคล้องกับความต้องการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของประเทศคู่ค้ารายสำคัญของไทย จะเห็นได้ว่าผลจากการส่งเสริม

การส่งออกของไทย มีมูลค่าติดลบ เท่ากับ 18.25 107.17, 26.05, 33.24 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ (ตาราง 4) จะเห็นได้ว่าในช่วงปี 2547-2551 ลดลง จากช่วงปี 2539-2546 ลดลงถึง 107.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ พบว่าจากการส่งออกของไทยไปยังประเทศ คู่ค้าลดลง ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี ลดลงร้อยละ 93.39, 33.06, 62.81, 29.64 และ 2.59 ตามลำดับ (ตาราง 6) ในขณะที่ ประเทศดังกล่าวกลับมีอัตราการขยายตัวของการ นำเข้ากุ้งสดแช่เย็นจนแข็งที่เพิ่มขึ้นในช่วงปี 2547-2551 เทียบกับ 2539-2546 ได้แก่ ประเทศสิงคโปร์ ออสเตรเลีย ฝรั่งเศส อิตาลี เยอรมนี เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.22, 60.76, 40.24, 67.17 และ 42.12 ตามลำดับ

(ตาราง 5) พิจารณาได้ว่าประเทศไทยในการ เปรียบเทียบช่วงเวลาปี 2547-2551 เทียบกับช่วง ปี 2539-2546 ไม่สอดคล้องต่อการส่งออกมาก จนเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงจนสูญเสียความสามารถ ในการแข่งขันไป ดังนั้น ผลจากการส่งเสริมการ ส่งออกขึ้นอยู่กับนโยบายทางรัฐบาล ถ้ากำหนด นโยบายผิดทางอาจส่งผลอย่างมากต่อการส่งออก อย่างเช่น โครงการรับจำนำกุ้ง ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางราคากุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง ทำให้ โครงการดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดส่งออกสำคัญของไทย เกิดผลกระทบเห็นได้ ชัดเจนจากผลการส่งเสริมการส่งออก

ตาราง 6 แสดงอัตราการขยายตัวการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยไปยังประเทศต่าง ๆ

หน่วย: ร้อยละ

	2539-2546 เทียบกับ 2532-2538	2547-2551 เทียบกับ 2539-2546	2552-2557 เทียบกับ 2547-2551	2558 เทียบกับ 2552-2557
สหรัฐฯ	40.69	2.70	4.35	-52.01
ญี่ปุ่น	-46.00	-38.83	-6.72	-55.92
แคนาดา	61.20	31.31	70.07	-48.35
สิงคโปร์	67.47	-93.39	-91.49	-29.53
ออสเตรเลีย	55.16	-33.06	-20.61	-19.59
สหราชอาณาจักร	-20.68	2.58	291.05	-63.57
ฝรั่งเศส	-32.94	-62.81	-7.83	-93.30
สเปน	-68.15	145.96	756.43	-99.34
อิตาลี	-68.94	-29.64	5.75	-96.69
เยอรมนี	-47.15	-2.59	130.03	-76.44
อื่นๆ	59.12	-26.86	2.76	-26.10
โลก	-2.18	-19.14	4.49	-50.69

ที่มา: United Nations Commodity Trade Statistics Database (n.d.)

สรุปผลการศึกษา (Conclusion)

จากผลการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่า การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง ด้วยแบบจำลอง ส่วนแบ่งตลาดคงที่ เพื่อวัดศักยภาพในการส่งออก กุ้งสดแช่เย็นจนแข็งของประเทศไทย ตลอดช่วงเวลา ที่ศึกษาพบว่า กลุ่มปัจจัยจากการขยายตัวทางการค้า รวมของโลก เป็นส่วนที่มีความสำคัญมากที่สุดเมื่อ

เทียบเปรียบเทียบกับกลุ่มปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อศักยภาพ การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งที่มีการเปลี่ยนแปลง มูลค่าเพิ่มขึ้น ในปี 2552-2557 เทียบกับ ปี 2547-2551 เพิ่มขึ้นถึง 295.22 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เกิดจากการขยายตัวในด้านสภาวะเศรษฐกิจของโลก ประชากรโลกที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการจัดอุปสรรคทาง การค้าระหว่างประเทศได้ลดน้อยลง จากการเข้าร่วม

องค์การการค้าโลก (WTO) และการเปิดการค้าเสรี (FTA) แต่กลุ่มปัจจัยดังกล่าวไม่สามารถควบคุมได้ถึงแม้จะส่งผลต่อการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย

กลุ่มปัจจัยจากการกระจายตลาด ส่วนใหญ่ของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลทางลบต่อศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่มีผลให้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าที่ลดลง แต่ในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับปี 2547-2551 เพิ่มขึ้นเพียง 12.84 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เนื่องมาจากการขยายตัวเพิ่มขึ้นของประเทศนำเข้าสำคัญของไทย

ผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริง ส่วนใหญ่ของเวลาที่ศึกษาส่งผลทางลบต่อศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่มีผลให้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าการส่งออกที่ลดลง สามารถอธิบายได้จากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออก เช่น การเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำตั้งแต่ปี 2515 การเพาะเลี้ยงจำเป็นต้องลงทุนในระบบฟาร์มสูง ส่งผลให้ช่วงนี้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ แต่ยังได้ประโยชน์สิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไปจากสหภาพยุโรป ตั้งแต่ปี 2514-2542 เริ่มหันมาเลี้ยงกุ้งขาวในปี 2541 ระยะแรกยังไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ อีกทั้งตั้งแต่ปี 2542 โดนตัดสิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไปจากสหภาพยุโรป ทำให้ต้นทุนในการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้การแข่งขันลดลงเพิ่มขึ้น และค่าเงินบาทอ่อนค่าในปี 2540 ทำให้ราคาส่งออกเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาด้านราคากุ้งตกต่ำด้วยโครงการจํานํากุ้งในราคาที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งอย่างมาก การส่งเสริมของภาครัฐอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การจัดทำยุทธศาสตร์ฉบับแรกเป็นการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต จนถึงฉบับปัจจุบันที่พัฒนาการผลิตจึงสามารถเงินทุนในการผลิตได้สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับหนึ่งแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในช่วงปี 2552-2557 เทียบกับปี 2547-2551 เพิ่มขึ้นเพียง 14.85 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

ผลจากการส่งเสริมการส่งออก ทั้งหมดของช่วงเวลาที่ศึกษาส่งผลทางลบต่อศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งที่มีผลให้การเปลี่ยนแปลงมูลค่าที่ลดลงอย่างมาก แสดงถึง ความไม่สอดคล้องระหว่าง

ส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของประเทศไทยกับการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในประเทศคู่ค้าสำคัญ ในประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สเปน มีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าผลิตภัณฑ์กุ้งที่เพิ่มขึ้น แต่การส่งออกในประเทศดังกล่าวของไทยกลับมีอัตราการส่งออกหดตัวลง โดยนโยบายทางรัฐบาลที่ส่งผลให้ไม่มีความสอดคล้องมากที่สุด คือ โครงการรับจํานํากุ้งที่ส่งผลต่อศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในปี 2547-2551 เทียบกับปี 2539-2546 ลดลงถึง 107.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สรุปได้ว่า ในการศึกษาวัดศักยภาพการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยตามเหตุการณ์ใน 5 ช่วงเวลา พบว่า ในปี 2552-2557 เทียบกับปี 2547-2551 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีศักยภาพการส่งออกเพิ่มขึ้น และในปี 2558 เทียบกับปี 2552-2557 เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีศักยภาพการส่งออกลดลง

อภิปรายผลการศึกษา (Discussion)

ปัจจัยที่ประเทศไทยได้รับทำให้ส่งผลต่อศักยภาพในเชิงลบ ประการแรก เกษตรกรประสบปัญหาการเกิดโรคระบาด ประการสอง ผลกระทบในระบบเศรษฐกิจภายในประเทศ ประการสาม การตัดสิทธิ GSP ทางสหภาพยุโรป ปัจจัยที่ส่งผลในเชิงบวก จากการสนับสนุนจากภาครัฐบาล จากสาเหตุดังกล่าวเป็นต้นเหตุให้เกิดผลในวงกว้างต่อศักยภาพการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้ง ได้แก่ เมื่อเกษตรกรประสบปัญหาการเกิดโรคระบาด ทำให้ผลผลิตลดลง ต้นทุนในการผลิตเพิ่มขึ้น ความไว้วางใจในการส่งออกลดลง ผลกระทบในระบบเศรษฐกิจภายใน ส่งผลโดยตรงต่อราคาสินค้าสูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าดังกล่าวยังส่งผลให้ต่อความต้องการบริโภคสินค้า เกษตรกรให้ความสำคัญต่อคุณภาพในการผลิตสินค้าลดลง และต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ถ้าประเทศไทยถูกตัดสิทธิ GSP ทางสหภาพยุโรป ทำให้ต้นทุนการผลิตเพื่อการส่งออกเพิ่มขึ้น แต่ผู้ส่งออกรายสำคัญรายอื่น ๆ กลับมีต้นทุนเพื่อการส่งออกที่ต่ำกว่า อาจส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ จากผลการศึกษาส่วนแบ่งตลาดคงที่ เพื่อวัดการเพิ่มขึ้นผลของการ

ส่งออกจากความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปัจจัยที่อธิบายถึงผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริงสามารถอธิบายได้จากปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อราคาส่งออก ส่งผลเช่นการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำตั้งแต่ปี 2515 การเพาะเลี้ยงจำเป็นต้องลงทุนในระบบฟาร์มสูง ส่งผลให้ช่วงนี้ประเทศไทยไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ แต่ยังคงประโยชน์สิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไปจากสหภาพยุโรป ตั้งแต่ปี 2514-2542 เริ่มหันมาเลี้ยงกุ้งขาวในปี 2541 ระยะแรกยังไม่สามารถแข่งขันทางด้านราคาได้ อีกทั้งตั้งแต่ปี 2542 โดนตัดสิทธิในระบบสิทธิพิเศษศุลกากรเป็นการทั่วไปจากสหภาพยุโรป ทำให้ต้นทุนในการส่งออกเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้การแข่งขันลดลงเพิ่มขึ้นและค่าเงินบาทอ่อนค่าในปี 2540 ทำให้ราคาส่งออกลดลง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาด้านราคากุ้งตกต่ำด้วยโครงการจํานํากุ้งในราคาที่เพิ่มสูงขึ้นกว่าราคาตลาดเป็นอุปสรรคต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้งอย่างมาก การส่งเสริมของภาครัฐอย่างเป็นขั้นตอนตั้งแต่การจัดทำยุทธศาสตร์ฉบับแรกเป็นการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานในการผลิต จนถึงฉบับปัจจุบันที่พัฒนาการผลิตจึงสามารถลดต้นทุนในการผลิตได้สามารถเพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับหนึ่ง ปัจจัยที่อธิบายถึงผลจากการส่งเสริมการส่งออก ความไม่สอดคล้องระหว่างส่วนแบ่งการตลาดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของประเทศไทยกับการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงในประเทศคู่ค้าสำคัญ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา สิงคโปร์ ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร สเปน มีอัตราการขยายตัวของการนำเข้าที่เพิ่มขึ้นแต่การส่งออกในประเทศดังกล่าวของไทยกลับมีอัตราการการส่งออกลดลง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. การกำหนดนโยบายทางรัฐบาลอย่างโครงการรับจํานํากุ้ง แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนต่อกลุ่มปัจจัยจากการแข่งขันผลของการส่งออกจากความสามารถในการแข่งขันกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง ทั้งใน

ส่วนผลจากการแข่งขันอย่างแท้จริงและผลจากการส่งเสริมการส่งออก ที่ส่งผลต่อศักยภาพการส่งออกลดลงถึง 307.10 และ 107.17 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ตามลำดับ ในช่วงปี 2547-2551 เทียบกับปี 2539-2546 ดังนั้น การดำเนินโครงการรับจํานํากุ้ง ควรดำเนินการในระยะเวลายาวนานหรือดำเนินการชดเชยส่วนขาดทุนของทางด้านเกษตรกร ส่วนการดำเนินการในระยะควรส่งเสริมให้พัฒนาระบบการเพาะเลี้ยงเพื่อลดต้นทุน เพื่อพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

2. การส่งเสริมการส่งออก ส่วนใหญ่ส่งผลทางลบต่อกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง เกิดจากทางภาครัฐได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมการส่งออกที่สอดคล้องกับความต้องการในแต่ละตลาด นโยบายของทางภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อทางลบต่อการส่งเสริมการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็ง ได้แก่ โครงการรับจํานํากุ้งควรใช้นโยบายอื่นมาแก้ไขปัญหาในด้านราคากุ้งตกต่ำ เช่น การจัดหาช่องทางเกี่ยวกับตลาดซื้อขายกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งภายในประเทศโดยเน้นให้เกษตรกรเลี้ยงกุ้งสามารถนำกุ้งขายโดยตรงให้กับผู้บริโภคเพื่อลดปัญหาราคากุ้งตกต่ำ ส่วนนโยบายของทางภาครัฐที่ส่งผลกระทบต่อทางบวกต่อการส่งเสริมการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้ง ได้แก่ การจัดทำยุทธศาสตร์กุ้งไทยเป็นนโยบายที่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตและลดต้นทุนในการผลิตทำให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละตลาดส่งออก

3. การส่งออกกุ้งสดแช่เย็นจนแข็งคงยังต้องอาศัยการขยายตัวทางการค้ารวมโดยทั่วไป ซึ่งส่งผลทางบวกต่อการส่งออกผลิตภัณฑ์กุ้ง แต่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรติดตามการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์กุ้งในตลาดโลกและความเคลื่อนไหวของประเทศผู้นำเข้าและคู่แข่งอยู่เสมอ ควบคู่กับการส่งเสริมการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าอย่างเหมาะสมพร้อมกับให้เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทำการจัดสรรในการเลี้ยงสัตว์ชนิดอื่นควบคู่กันไป เป็นการลดความเสี่ยงที่มาจากความผันผวนทางด้านราคาสินค้ากุ้งในตลาดโลกได้

บรรณานุกรม (Bibliography)

- Leamer, E. E. and Stern, R. M. (1970). **Quantitative international economic**. Boston: Allyn and Bacon.
- Ngensiam, S. (2004). **An analysis of revealed comparative advantage and constant market share: A case study of frozen shrimps and prawns from residual problem**. Master thesis, M. A., Kasetsart University, Bangkok.
- Prakobkij, P. (2007). **An analysis of export competitiveness for frozen shrimps and processed shrimps of Thailand**. Master thesis, M. S., Kasetsart University, Bangkok.
- Thongpakde, N., Sirisathien, D. and Na Ayuthaya, J. A. (1999). The strengthening the competitiveness. Bangkok: Thailand Development Research Institute.
- United Nations Commodity Trade Statistics Database. (n.d.). **UN comtrade database**. Retrieved March 8, 2016, from <https://comtrade.un.org/db/dqBasicQuery.aspx>
- Vaiyarabud, P. (2000). **An analysis of market share of Thai frozen and chilled shrimp in major markets**. Master thesis, M. S., Kasetsart University, Bangkok.